

Linnapea ametiraha
(kunstnik Ene Valter)

Tartu vapp on kujunenud linna keskaegsest pitsatist. Võti ja mõök värava kohal on Tartu piiskopkonna ja linna kaitsepühakute Peetruse ja Pauluse atribuudid.

16. sajandi lõpul oli Lõuna-Eesti Poola võimu all. 1584. aastal annetas kuningas Stefan Batory Tartule lipu.

Tartu Linnavalitsus 2007

Tekst: Kaur Alltoa | Kujundus: Dada AD
Fotod: Indrek Saarmets
Reprod: Eesti Ajalooarhiiv | Trükk: Paar

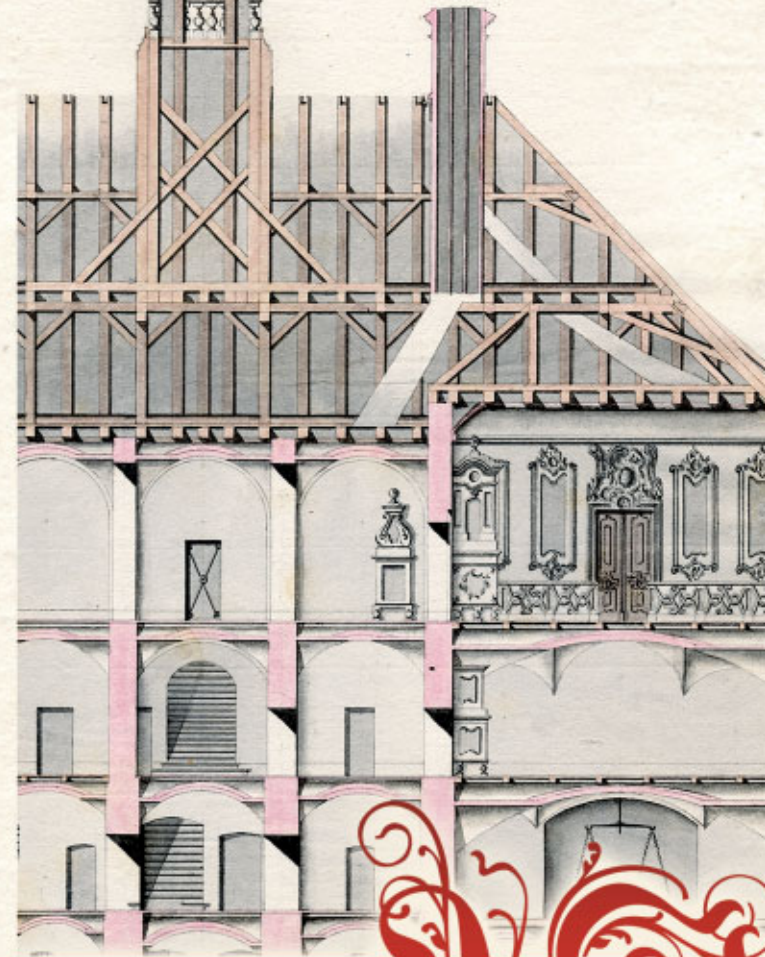
www.tartu.ee

Rae ruumid paiknesid kahel ülakorrusel, kuhu viis vahetult välisukse juurest algav trepp. Ruumipuudusel oldi sunnitud loobuma traditsioonilisest avarast vestibüülist. Teisel korrusel hargnesid pikikoridorist kohtutoad ja bürgermeistri vastuvõturuum. Paraseim ruum on kolmanda korruse parempoolses tiivas paiknev raesaal, mille rikkalik, kuid rohmakavõitu stukkdekoor valmis Walteri töökojas.

Aegade jooksul on raekoda üle elanud mitmeid muudatusi. Täiesti on ümber kujundatud alumine korrus. Lisaks apteegile olid siin ajutiselt pangaruumid. Väiksemaid muudatusi on tehtud teisel korrusel. Sellest hoolimata on raekoda põhijoontes säilitanud oma ajaloolise ilme.

Tänini töötab raekojas Tartu linnavalikogu ja linnavalitsus – vihje sellele, et Tartu on traditsioonide linn.

Raekoja esimesel korrusel on avatud Tartu infokeskus, kust leiab vajaliku info nii turist kui ka linnakodanik. Samuti asub raekojas galerii väljapanekuga Tartu linna ajaloost.

Tartu raekoda

Sajandeid on Tartu keskuseks olnud raekoja plats, mille ajalugu ulatub tagasi muinasaega. Ilmselt kujunes juba tollal asula peamiseks kauplemisskohaks ala, mis ühendab Toomemäel paiknevat linnust ja Emajõeäärset sadamat. See traditsioon põlistus sajandeiks.

Keskajal ehitati siia linnavõimu keskus – Raekoda.

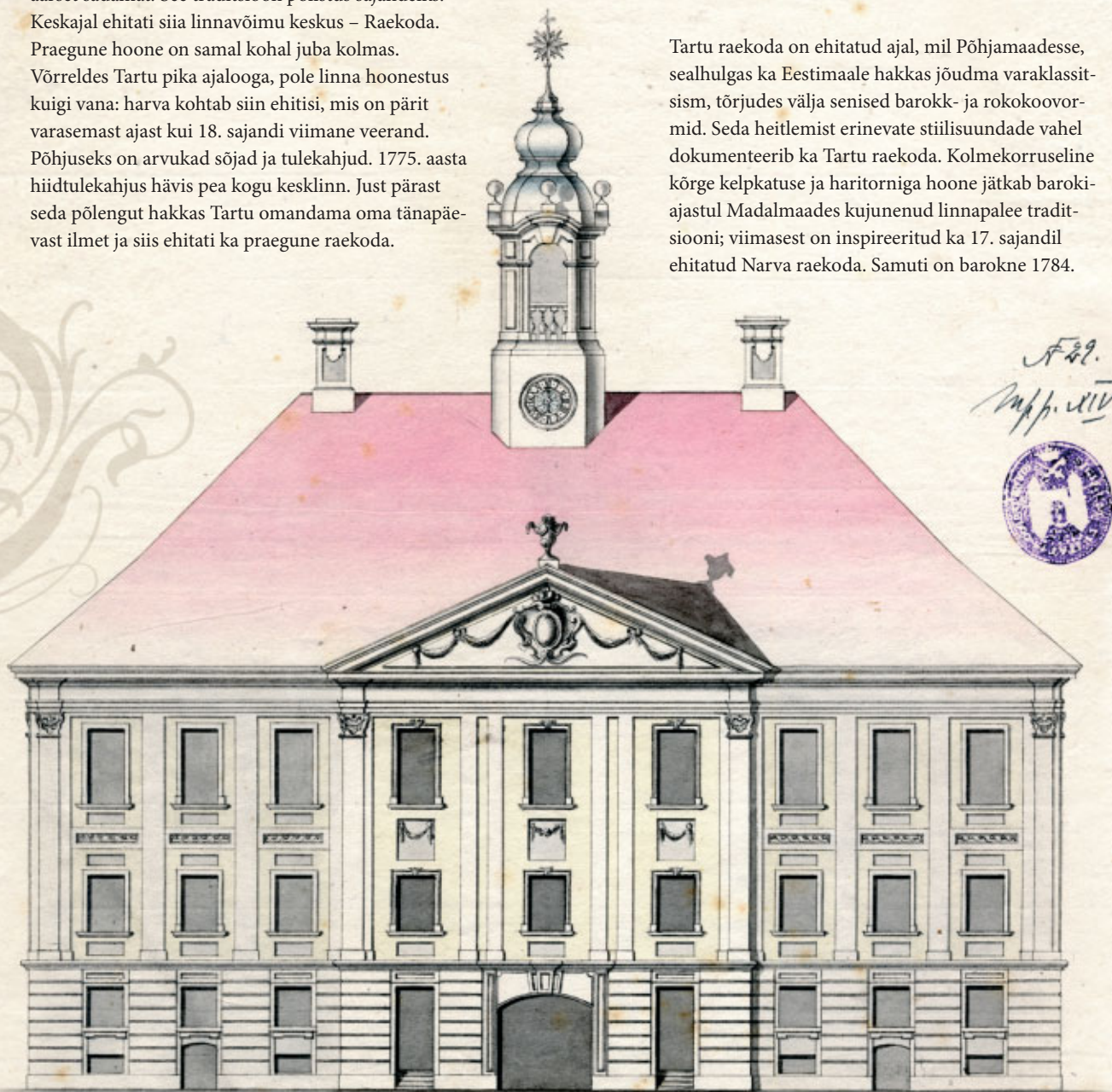
Prægune hoone on samal kohal juba kolmas.

Võrreldes Tartu pika ajalooga, pole linna hoonestus kuigi vana: harva kohtab siin ehitisi, mis on pärit varasemast ajast kui 18. sajandi viimane veerand.

Põhjuseks on arvukad sõjad ja tulekahjud. 1775. aasta hiidtulekahjus hävis pea kogu kesklinn. Just pärast seda põlengut hakkas Tartu omandama oma tänapäevast ilmet ja siis ehitati ka praegune raekoda.

Tartu raekoja kavandas toonane linna ehitusmeister, Rostockist pärit Johann Heinrich Bartholomäus Walter. Nurgakivi pandi raekojale 1782 ja ehkki raekoja pidulik avamine toimus 1786, kestsid viimistlustööd kuni 1789. aastani.

Tartu raekoda on ehitatud ajal, mil Põhjamaadesse, sealhulgas ka Eestimaale hakkas jõudma varaklassitsism, tõrjudes välja senised barokk- ja rokokoovormid. Seda heitlemist erinevate stiilisuundade vahel dokumenteerib ka Tartu raekoda. Kolmekorruseline kõrge kelpkatuse ja haritorniga hoone jätkab barokkajastul Madalmaades kujunenud linnapalee traditsiooni; viimasest on inspireeritud ka 17. sajandil ehitatud Narva raekoda. Samuti on barokne 1784.

aastal valminud raekoja torn, millele sekundeerib rokokoo-stiilis kartušš peafassaadi viiluväljal. Seevastu seinte kujunduses, eriti aga interjööris on valdav tollal ülimoodne varaklassitsistlik stiil.

Raekoda täitis üheaegselt mitmeid ülesandeid, mistõttu tema planeering on äärmiselt kokkusu- rutud. Võlvitud keldrikorrusel ja esimese korruse vasakpoolses tiivas oli vangla koos valvurite ruumiga. Parempoolses tiivas – seal, kus 1922. aastast on apteek – paiknes aga vaekoda. Selleks et koormaga saaks kaalu juurde sõita, olid taga- ja külgfassaadil väravad, mille jäljed on ka pärast kinnimüürimist märgatavad.

Raekoja tornis kõlab iga päev kell 12.01, 18.01 ja 21.01 kellamäng, mille 18 kella on valmistatud Saksamaal Karlsruhe kellatehases.